

Barraca de la Flaquera

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Raval del Ferran
Alçada: 265

Coordenades:

Latitud: 41.65504
Longitud: 1.84715
UTM Est (X): 404009
UTM Nord (Y): 4612119

Classificació

Número de fitxa 08053 - 518
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVII-XIX

Estat de conservació Bo

Notes de conservació: La barraca ha estat consolidada amb molt bon gust, amb les juntes de ciment per tal d'evitar enderrocs i/o l'accés d'algun animal rèptil. Malauradament ha perdut la façana. S'ha localitzat la barraca en l'ortofotomapa de l'any 1946 de l'ICGC.

Protecció Legal

Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)

Accés Difícil

Ús actual: Sense ús

Titularitat Privada

Titular: 08052A00200016000000

Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch

Data de registre de la fitxa: ds., 15/04/2017 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca, restaurada, situada al capdamunt del Raval del Ferran, pujant pel collet de Vilana, en direcció als boscos del Ferran, just en el naixement del rasot del Tirot, on hi ha un hortet. La barraca passa totalment desapareguda, ja que està adossada a una nova construcció, arrebossada amb ciment i cobert a un sol vessant, de teula àrab. La barraca de pedra seca ha estat restaurada pel seu propietari i sembla nova. Es tracta d'una construcció de planta mixta, integrada en el marge. Mesura 5 per 2,70 metres. La porta estava orientada al sud, però la façana ha quedat totalment adossada a la nova construcció, a la qual s'hi accedeix des de la façana est. Els murs de pedra seca han estat consolidats i rejuntats amb ciment. La coberta continua essent de volta per superposició de filades, amb un doble voladís, però a l'exterior, damunt de la pedra s'ha col·locat una tela protectora per evitar les filtracions d'aigua de pluja i al damunt s'hi ha recol·locat la terra i plantat iris per tal que amb els seus bulbs, vagin reproduint-se i retinguin la terra. L'espitllera s'ha modificat, transformant-se en una petita finestra quadrangular.

Observacions:

No està inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra. L'any 1936 es va col·lectivitzar i es va inscriure l'any i les inicials E.F, a la llista, que des de fora no es pot veure.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llandes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície. La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.

QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

